

ÕIGUSKANTSLERI KONTROLLKÄIK TALLINNA LASTE TURVAKESKUSESSE 15.11.2006

KOKKUVÕTE

Õiguskantsler Allar Jõks viis 15.11.2006 omal initsiatiivil läbi kontrollkäigu Tallinna Laste Turvakeskuses (edaspidi turvakeskus).

Turvakeskus on Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuameti hallatav hoolekandeesutus, mis osutab abi vanemliku hoolitsuseta ja sõltuvushäiretega alaealistele. Turvakeskuse Lilleküla osakond asub aadressil Paldiski mnt 51/Mooni 1 ning Nõmme tee osakond asub aadressil Nõmme tee 99.

Lilleküla osakonnas on 16 kohta vanemliku hoolitsuseta lastele vanuses 3-18 eluaastat. Lilleküla osakonnas osutatakse hoolitsuseta jäänud või ohtu sattunud lastele hooldamise ja rehabilitatsiooni teenuseid ning meditsiinilist abi. Samuti korraldatakse lastele, nende vanematele ja kasuvanematele õiguslikku, psühholoogilist, pedagoogilist, meditsiinilist jm nõustamist. Nimetatud teenuseid ja abi osutatakse turvakeskuse Lilleküla osakonnas kõikidele lastele olenemata nende elukohast ja päritolust. Lilleküla osakonnas on 13 tegutsemisaasta jooksul viibinud üle 2070 lapse. Aastal 2005 oli varjupaigas viibimise keskmine päevade arv 33.

Nõmme tee osakonnas on 30 kohta sõltuvusprobleemidega lastele, s.h 10 kohta tüdrukutele vanuses 10-17, 10 kohta poistele vanuses 10-14 ja 10 kohta poistele vanuses 15-17. Nõmme tee osakonnas osutatakse sõltuvusprobleemidega lastele ööpäevaringse hooldamise, nõustamise, rehabilitatsiooni ja järelhoolduse teenuseid. Samuti osutatakse lastele meditsiinilist abi ning toetatakse neid sotsiaalse võrgustiku taastamisel ja loomisel. Nõmme tee osakonnas viibivad lapsed täidavad koolikohustust turvakeskuses. Nimetatud teenuseid ja abi osutatakse lastele, kelle alaline elukoht on Tallinnas. Teistest kohalikest omavalitsustest pärit lastele osutatakse teenust vabade kohtade olemasolul. Ligikaudu 70-80 % keskuses viibivatest poistest ning ligikaudu 30 % keskuses viibivatest tüdrukutest on kriminaalse taustaga. Aastal 2005 oli Nõmme tee osakonnas viibimise keskmine pikkus 10 kuud.

Õiguskantsler vaatles kontrollimisel turvakeskuse ruume, vestles turvakeskuse juhtkonna, töötajate ning kasvandikega. Samuti toimus turvakeskuse mõlemas osakonnas õiguskantsleri usalduslik vastuvõtt, kus käis 5 inimest. Kokkuvõttes kajastuvad kontrollkäigul avastatud peamised lahendamist vajavad probleemid.

1. Lapse eraldamine vanematest

Perekonnaseaduse § 53 lõike 1 järgi peab eestkostetasutus pöörduma enne lapse vanematest eraldamist kohtusse. Sama paragrahvi teise lõike kohaselt võib eestkostetasutus lapse vanematelt ära võtta enne kohtuotsust, kui lapse jätmine vanema juurde ohustab lapse tervist või elu. Sellisel juhul peab aga eestkostetasutus kümne päeva jooksul pärast lapse eraldamist esitama kohtule lapse äravõtmise või vanema õiguste äravõtmise nõude.

Õiguskantsler kontrollis, kas Tallinna linnosade valitsused täidavad lapse vanematest eraldamisel perekonnaseaduse nõudeid. Kontrollkäigul osalenud Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuameti hoolekandeesakonna peaspetsialist Reet Rääk selgitas, et reeglina pöörduvad linnaosade valitsused lapse turvakeskusesse paigutamisel koheselt kohtusse vanema õiguste

äravõtmiseks või lapse äravõtmiseks vanemalt. Teatud juhtudel ei kaasne aga lapse turvakeskusesse paigutamise vajadust kohtusse pöörduda. Seda juhul kui sotsiaaltöötajad suudavad 10 päeva jooksul perekonna probleemid lahendada. Väidetavalt on esinenud aga ka juhtumeid, kus ametnikel on probleemide lahendamine võtnud aega kauem kui 10 päeva. Samuti oli 2006. aastal õiguskantsleri menetluses üks avaldus, milles vaidlustati Tallinna Kesklinna Valitsuse ametnike tegevus, kuna ametnikud ei järginud lapse vanematest eraldamisel perekonnaseaduse § 53 nõudeid.

Eestkostetasutusele on seadusega antud õigus laps oma vanematest eraldada, et tagada lapse ohutus. Nimetatud õigus on seotud aga eestkostetasutuse kohustusega pöörduda enne või kümne päeva jooksul pärast lapse eraldamist kohtusse. See nõue tagab vanemate ja lapse õigused võimu omavoli ning kergekäelise perekonnaellu sekkumise eest. Õiguskantsler leiab, et perekonnaseaduse §-st 53 tulenevate nõuete mittejärgimisel on eestkostetasutus lapse vanematest eraldanud ilma õigusliku aluseta ning eestkostetasutuse vastavasisuline tegevus on seadusevastane.

Laste ja nende vanemate õiguste efektiivsema kaitsmise eesmärgil teeb õiguskantsler Tallinna linna peale ettepaneku kohustada linnaosade valitsuste ametnikke edaspidi käituma lapse vanematelt äravõtmisel kooskõlas PKS §-ga 53.

2. Lapse paigutamine eraldusruumi

Lapse eraldamise õiguspärasus

Sotsiaalhoolekande seaduse (edaspidi SHS) § 20 lg 1 punkti 4 kohaselt võidakse hoolekandetasutuses viibiv isik eraldada teistest asutuses viibivatest isikutest, kui ta on endale või teistele ohtlik. Sotsiaalministri 30.05.2002 määruse nr 8 „Hoolekandetasutustes piirangute rakendamise kord” §-s 4 on täpsustatud hoolekandetasutuses viibiva isiku eraldusruumi paigutamise korda. Osundatud paragrahvi lõike 1 järgi võib hoolekandetasutuses viibivat isikut teistest isikutest eraldada avaliku korra rikkumisel, kui see on ainuke võimalus vältida isiku tekitatavat vahetut ja tõsist ohtu enesevigastusele või vägivallale teiste isikute suhtes või nende varale. Samuti võib osundatud sotsiaalministri määruse § 4 lõike 1 järgi isiku teistest eraldada psühhiaatrilise abi seaduse § 11 lõikes 1 sätestatud asjaolude esinemise kahtluse korral. Osundatud psühhiaatrilise abi seaduse sättest tulenevalt võib isiku teistest eraldada, kui tal on raske psüühikahäire, mis piirab tema võimet oma käitumisest aru saada või seda juhtida, haiglaravita jätmisel ohustaks isik psüühikahäire tõttu iseenda või teiste elu, tervist või julgeolekut ja muu psühhiaatriline abi ei ole küllaldane.

Kontrollimisel selgus, et turvakeskuse Nõmme tee osakonnas on kaks eraldusruumi. Turvakeskuse juhataja väitel kasutavad töötajad laste eraldamiseks ainult ühte eraldusruumi, kuna teine eraldusruum on halvas olukorras. Turvakeskuse juhataja selgitas, et iga töötaja, kes lapse teistest eraldab, peab eraldamise dokumenteerima. Vaatlusel leidis kinnitust, et turvakeskuses on päevik, kuhu on töötajad märkinud eraldatud lapse kohta tema nime, eraldamise alguse ja lõppemise aja ning eraldamise põhjuse. Päevikus oli eraldamise põhjustena märgitud muuhulgas ka lapse halb käitumine, korralduste mittetäitmine, ropendamine, õppetööst keeldumine ja karistusest üleastumine. Osundatud põhjendustest ei selgu, kuidas oli eraldatud laps ohtlik endale, teisele või kellegi varale. Nimetatud põhjendustest nähtub, et lapsi on eraldatud nende karistamise eesmärgil.

Seadustega ei ole lubatud last teistest hoolekandetasutuses viibivatest isikutest eraldada muul eesmärgil kui lapse enda, teiste inimeste ja nende vara ohutuse tagamiseks. Õiguskantsler

leiab, et turvakeskuse töötajad on lastelt võtnud ebaseaduslikult vabaduse juhtudel, kui nad on lapsed teistest eraldanud karistamise eesmärgil.

Lapse eraldamise otsustamise õiguspärasus

Sotsiaalhoolekande seaduse § 20 lõike 1 punkti 4 järgi võidakse hoolekandeesutuses viibiv isik teistest isikutest eraldada hoolekandeesutuse juhataja või tema asendaja otsuse alusel. Sotsiaalministri 30.05.2002 määruse nr 8 „Hoolekandeesutustes piirangute rakendamise kord” § 4 lõike 4 kohaselt peab hoolekandeesutuse juht või tema asendaja eraldamise kohta vormistama motiveeritud otsuse.

Kontrollkäigul selgitas turvakeskuse juhataja, et ta on andnud igale turvakeskuse sotsiaalpedagoogile õiguse otsustada, kas laps tuleb teistest eraldada. Vabadus on oluline isiku põhiõigus, mille piiramine ei või toimuda emotsioonide ajel. Seepärast on ka osundatud õigusnormidega määratletud isikud, kes võivad otsustada hoolekandeesutuses viibiva isiku eraldamise. Õiguskantsler leiab, et lapse eraldamise otsus peab olema objektiivne, mistõttu ei või lapse vabaduse piiramise üle otsustada lapsega igapäevaselt tegelev sotsiaalpedagoog. Seega võib turvakeskuse viibiva lapse eraldamise otsustada juhataja või tema asendajana osakonna juhataja.

Õiguskantsler teeb Tallinna Laste Turvakeskuse juhatajale ettepaneku kasutada isikute eraldusruumi paigutamise õigust ainult seadustega ettenähtud piirides. Samuti teeb õiguskantsler Tallinna Laste Turvakeskuse juhatajale ettepaneku korraldada turvakeskuse töö ümber selliselt, et eraldusruumi paigutamise otsustaks turvakeskuse juhataja või tema asendajana osakonna juhataja.

3. Õigus sõnumite saladusele

Õigus posti teel edastatavate sõnumite saladusele tuleneb Eesti Vabariigi põhiseaduse § 43 esimesest lausest. Nimetatud õigus on põhiseaduses sätestatud igaühe õigusena. See tähendab, et ka piiratud teovõimega isikutel on õigus tema poolt või temale posti ja ka muude üldkasutataval teel edastatavate sõnumite saladusele. Põhiseaduse osundatud paragrahvi teise lause järgi võib nimetatud õigust piirata kahel juhul: kohtu loal kuriteo tõkestamiseks või kriminaalmenetluses tõe väljaselgitamiseks. Siinjuures peab konkreetne piirang tulenema otseselt seadusest.

Hoolekandeesutuses viibiva isiku õiguste piiramise alused tulenevad sotsiaalhoolekande seaduse § 20 lõikest 1, mille punkt 2 reguleerib postisaadetisega seotud piiranguid. Viidatud sätte kohaselt tuleb hoolekandeesutuses viibiv isik hoolekandeesutuse juhataja loal läbi otsida või temale adresseeritud posti- või muu saadeti läbi vaadata, kui hoolekandeesutusel on teave, et isiku valduses on või temale adresseeritud posti- või muu saadeti sisaldab narkootilisi aineid, nende kasutamise seotud vahendeid või muid elu ja tervist ohustavaid aineid või vahendeid.

Turvakeskuse juhataja sõnul loevad turvakeskuse psühholoogid Nõmme tee osakonnas viibivatele lastele saabunud ja nende poolt saadetavaid kirju. Seadustest tulenevalt ei ole hoolekandeesutuse töötajal õigus hoolekandeesutuses viibivatele isikutele saabunud ning nende poolt saadetavaid kirju lugeda. Kui turvakeskuse töötajal on kahtlus, et turvakeskuses viibivale lapsele saabunud postisaadeti sisaldab keelatud aineid või vahendeid, võib töötaja saabunud postisaadeti aadressaadi juuresolekul ainult läbi vaadata. Õiguskantsler leiab, et

lapsel saadetud ja tema poolt saadetavate kirjade lugemisega rikuvad turvakeskuse psühholoogid lapse põhiseaduslikku õigust sõnumite saladusele ja eraelu puutumatusel.

Õiguskantsler teeb Tallinna Laste Turvakeskuse juhatajale ettepaneku korraldada turvakeskuse töö ümber selliselt, et turvakeskuses viibivate laste õigus sõnumite saladusele ja eraelu puutumatusel oleksid kaitstud. Töö peab olema korraldatud selliselt, et töötajatel ei oleks õigus lapse poolt saadetud või temale saabunud kirju lugeda.

4. Lapse kasutamine keelatud töödel

Sotsiaalministri 09.01.2001 määruse nr 4 „Laste hoolekandeametuse tervisekaitsenõuded” § 15 lõike 8 kohaselt ei tohi lapsi rakendada tualettruumide ja akende pesemisel ning valgustusarmatuuri puhastamisel. Määrus on kehtestatud muuhulgas rahvatervise seaduse alusel, mille eesmärk on inimese tervise kaitsmine, haiguste ennetamine ja tervise edendamine.

Turvakeskuse Nõmme tee osakonna tegevuskorra¹ punkti 56 järgi on turvakeskuses igal laupäeval suurpuhastus, mille käigus peavad lapsed sotsiaalpedagoogi juhendamisel pesema osakonna koridori ja tubade seinad, aknalauad, mööbli (nt laud, kuhu on joonistatud), wc jm määrduvad alad. Turvakeskuse juhtkonna selgituste järgi pesevad lapsed tualettruumi kordamööda. Juhataja väitel on iga laps pidanud tualettruumi pesema ligikaudu üks kord viie nädala jooksul.

Kuna hoolekandeametuses on tualettruumid üldjuhul ühiskasutuses, siis võib selle puhastamisega kaasneda oht lapse tervisele. Samuti võib mõningatel juhtudel olla ohtu seatud lapse väärikus. Õiguskantsler leiab, et puhtuse ja korra õpetamise eesmärgil võib turvakeskuses viibivatele lastele selgitada ja näidata kuidas tualettruumi tuleb puhastada, kuid lapsi ei või selle pesemisel rakendada.

Laste tervisekaitsmise õiguse tagamise eesmärgil teeb õiguskantsler Tallinna Laste Turvakeskuse juhatajale ettepaneku mitte rakendada lapsi tualettruumide pesemisel. Samuti teeb õiguskantsler Tallinna Laste Turvakeskuse juhatajale ettepaneku viia turvakeskuse Nõmme tee osakonna tegevuskorra punkt 56 vastavusse sotsiaalministri 09.01.2001 määruse nr 4 „Laste hoolekandeametuse tervisekaitsenõuded” § 15 lõikega 8.

5. Varjupaigas viibivate laste taskuraha

Tulenevalt Tallinna Linnavalitsuse 15.05.2002 määruse nr 50 „Tallinna Laste Turvakeskuse põhimääruse kinnitamine” lisa 1 punktist 1.6 kinnitab turvakeskuse aastaeelarve tema kõrgemalasev organ. Kuna Tallinna Laste Turvakeskus on Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuametite hallatav asutus, kinnitab turvakeskuse aastaeelarve Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet.

Turvakeskuse juhtkonna väitel jätkavad Lilleküla osakonnas elavad vanematest eraldatud ja vanemliku hoolitsuseta jäänud lapsed üldjuhul koolikohustuse täitmist samas koolis, kus nad käisid enne turvakeskusesse elama asumist. Koolis käimisega kaasnevad igapäevased kulud, mille jaoks oleks lastel vaja taskuraha, kuid turvakeskuse eelarves ei ole juhataja sõnul

¹ Kinnitatud Tallinna Laste Turvakeskuse 05.08.2005 juhataja käskkirjaga nr 22.

vastavaid rahalisi vahendeid. Turvakeskuse juhtkonna väitel on Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet lastekodude eelarvetes vastavasisulise raha ette näinud.

Õiguskantsler leiab, et varjupaigas viibiv laps võib olla seatud halvemasse olukorda võrreldes teiste koolilastega, kuna tal ei ole võimalik koolis teha taskuraha puudumise tõttu igapäevaeluks vajalikke kulutusi. Samuti võib taskuraha puudumine kaasa tuua lapse väärkuse alandamise. Varjupaigas viibivate laste elu korraldab eestkostetasutus samamoodi nagu lapsekodus viibivate laste elu. Kui lastekodu lastele antakse taskuraha, kuid varjupaigas viibivatele lastele taskuraha ei anta, siis koheldakse eestkostetasutuse poolt varjupaiga lapsi ebavõrdselt.

Laste võrdse kohtlemise ja nende väärkuse tagamise eesmärgil soovitab õiguskantsler Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuameti juhatajal muuta Tallinna Laste Turvakeskuse eelarvet, et turvakeskuse töötajad saaksid Lilleküla osakonnas elavatele lastele anda taskuraha.

6. Sõltuvushäiretega lastele suunatud teenused

Tallinna Laste Turvakeskuse Nõmme tee osakonnas osutatakse abi sõltuvushäiretega lastele. Osakonna tegevuskorra järgi hõlmab lapsele pakutav teenus ööpäevaringset hooldust, rehabilitatsiooni teenust, meditsiinilist abi, koolikohustuse täitmise korraldamist, abi sotsiaalse võrgustiku taastamisel ja loomisel ning järelhooldust. Taoline sõltuvushäiretega laste rehabilitatsioonikeskus on turvakeskuse juhataja sõnul Eestis ainuke ning väidetavalt on tung turvakeskusesse suur ka Eesti teistest piirkondadest. Kuna turvakeskus on aga Tallinna ametiasutuse hallatav asutus, teenindatakse turvakeskuse Nõmme tee osakonnas eelkõige Tallinna linna lapsi. Turvakeskuse juhataja väitel ei osutata mujal Eestis sõltuvushäiretega lastele mitmekülgset tõhusat teenust, mis hõlmaks üheaegselt sõltuvushäiretest vabanemise programmi ja alaealise koolikohustuse täitmise korraldamist.

Õiguskantsler leiab, et sõltuvushäirete ravi ja rehabilitatsiooni ning nõustamise teenused peavad olema kättesaadavad kõigile soovijatele.

Õiguskantsler teeb sotsiaalministrile ettepaneku tagada kõikidele sõltuvushäiretega lastele võimalused nende efektiivseks rehabiliteerimiseks.

7. Alaealise mõjutusvahendite seaduse rakendamine

Alaealise mõjutusvahendite seaduse (edaspidi AMVS) § 3 lõikes 1 on loetletud mõjutusvahendid, mida võib alaealisele kohaldada. Alaealiste komisjon otsustab kõikide mõjutusvahendite kohaldamise, välja arvatud alaealise kasvatus eritingimusi vajavate õpilaste kooli suunamise. Tulenevalt AMVS § 6 lõikest 1 otsustab kohus alaealiste komisjoni taotlusel alaealise suunamise kasvatus eritingimusi vajavate õpilaste kooli. Kui alaealine ei täida talle määratud mõjutusvahendist tulenevaid kohustusi, peab alaealiste komisjon AMVS § 9 lõike 2 kohaselt määrama uue mõjutusvahendi.

Kontrollimisel selgus, et alaealised viibivad Tallinna Laste Turvakeskuse Nõmme tee osakonnas alaealiste komisjoni otsuse alusel ning vanemate nõusolekul. Alaealiste komisjonide otsustest nähtus, et alaealiste komisjonid on lastele kohaldanud alaealise mõjutusvahendite seaduse § 3 lg 1 punktis 8 nimetatud mõjutusvahendit ning suunanud lapsed sotsiaalprogrammis osalemiseks turvakeskuse Nõmme tee osakonda.

Seega osalevad sõltuvushäiretega alaealised sotsiaalprogrammis mõjutusvahendite seaduse alusel. Mõjutusvahendite täitmine on aga alaealisele sisuliselt vabatahtlik, kuna otsusele allumatus korral peab komisjon määrama uue mõjutusvahendi. Erinevalt kõikidest teistest mõjutusvahenditest saab alaealisele tema tahte vastaselt kohaldada ainult kasvatus eritingimusi vajavate õpilaste kooli suunamist. Osundatud mõjutusvahendit ei saa aga kohaldada kui näiteks kasvatus eritingimusi vajavate õpilaste koolis ei ole kohti, kohus ei rahulda alaealise komisjoni taotlust lapse suunamise kohta või kooli suunamine on meditsiiniliselt vastunäidustatud. Samuti ei pruugi taolises koolis olla tagatud kõik sõltuvushäirega lapse rehabilitatsiooniks vajalikud tingimused.

Õiguskantsler leiab, et alaealise mõjutusvahendite seaduses toodud mõjutusvahendite kohaldamist reguleerivad õigusnormid ei taga sõltuvushäirega alaealise efektiivset mõjutamist. Kui alaealine ei täida alaealiste komisjoni otsust, peab komisjon otsustama teise mõjutusvahendi kohaldamise. Seega võib alaealiste komisjon otsustada kordamööda erinevate mõjutusvahendite kohaldamise, ilma et komisjon suudaks alaealist mõjutada. Samuti leiab õiguskantsler, et sõltuvushäirega lapsele ei peaks olema sobiva rehabilitatsiooniteenuse osutamine võimalik ainult mõjutusvahendi kohaldamise kaudu. Lapsel peab olema võimalus saada teenuseid sõltuvushäirest vabanemiseks ka tema enda või seadusliku esindaja soovil.

Õiguskantsler teeb sotsiaalministrile ettepaneku analüüsida alaealise mõjutusvahendite seaduses toodud mõjutusvahendite piisavust ja kohaldatavust. Õiguskantsler soovib sotsiaalministril kaaluda osundatud seaduse muutmist selliselt, et mõjutusvahendid oleksid praktikas kohaldatavad ning mõjutusvahendite eesmärk oleks tagatud.

8. Sõltuvushäiretega laste koolikohustuse täitmine

Eesti Vabariigi haridusseaduse (edaspidi HaS) § 4 lõike 1 kohaselt peavad riik ja kohalik omavalitsus tagama Eestis igaühe võimalused koolikohustuse täitmiseks ja pidevõppeks õigusaktides ettenähtud tingimustel ja korras. HaS § 8 lõike 2 järgi on koolikohustuslik laps, kes jooksva aasta 1. oktoobriks saab seitsmeaastaseks. Õpilane on koolikohustuslik põhihariduse omandamiseni või 17-aastaseks saamiseni. Haridust omandatakse üldjuhul haridusasutustes, kuid tulenevalt HaS § 8 lõikest 4 võib koolikohustust Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt ettenähtud korras täita ka koduõppe vormis.

Õiguskantsler kontrollis, kas turvakeskuses on tagatud laste koolikohustuse täitmine. Kontrollimisel selgus, et Lilleküla osakonnas viibivad lapsed jätkavad üldjuhul koolikohustuse täitmist endises koolis. Mõnel korral on Lilleküla osakonnas viibiv laps koolikohustust täitnud ka koduõppe vormis. Nõmme tee osakonnas on koolikohustuse täitmine korraldatud rühmaõppes (3-5 last rühmas). Väidetavalt annavad Ristiku Põhikooli (eestikeelne õpe) ja Karjamaa Gümnaasiumi (venekeelne õpe) õpetajad turvakeskuses koolitunde 3-9 klassile. Rühmaõppe korraldamisel lähtus juhataja haridusministri 18.07.2000 määrusest nr 24 "Koduõppe kord", mis võimaldab lapse suunata koduõppele tervislikel põhjustel. Osundatud määrus ei näe aga ette koduõppe korraldamist rühmaõppes.

Kontrollkäigul selgitas Tallinna Haridusameti koolivälise töö osakonna peaspetsialist Urmas Sadam, et Tallinna Haridusameti juhataja on pöördunud haridus- ja teadusministri poole 2002. ja 2005. aastal ning teinud ettepanekuid hariduslike erivajadustega laste õppe korraldamise ning rühmaõppe ja individuaalse õppekava rakendamise muutmise kohta. Samuti olevat Tallinna Haridusameti juhataja pööranud ministri tähelepanu sellele, et sõltuvusprobleemidega laste õpetamiseks oleks vaja senisest rohkem raha. Urmas Sadama

väitel viivitatakse aga vastavate muudatuste tegemisega, kuigi muudatuste järele on äärmine vajadus.

Haridus- ja Teadusministeeriumi 29.12.2005 kirjas nr 3.1.-3/14404 Tallinna Haridusametile selgitas abiminister, et ministeerium kavatses 2006. aastal muuta seadusi seoses hariduslike erivajadustega laste õppekorraldusega. Haridus- ja teadusminister selgitas 11.08.2006 kirjas õiguskantslerile, et ministeerium koostab 2007. aasta veebruariks põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse eelnõu, millega soovitakse muuta hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorraldust lähtuvalt kaasava hariduse põhimõtetest. Samuti väitis minister, et koduõppe korda plaanitakse muuta 2007. aastal.

Õiguskantsler teeb haridus- ja teadusministrile ettepaneku vaadata üle koolikohustuse täitmist reguleerivad õigusaktid ning luua võimalused sõltuvushäiretega lastele hariduse omandamiseks neile sobivatel tingimustel. Samuti palub õiguskantsler haridus- ja teadusministril selgitada, kuidas parandati 2006. aastal hariduslike erivajadustega laste õppekorraldust ning milliseid tegevusi kavandatakse täiendavalt 2007. aastaks. Samuti palub õiguskantsler selgitada kuidas on minister arvestanud Tallinna Haridusameti juhataja ettepanekutega hariduslike erivajadustega laste õppekorralduse parandamisel.

9. Maavanema järelevalve

Sotsiaalhoolekande seaduse § 7 lõige 2 ja § 38 lõige 1 kohustavad maavanemat või tema poolt volitatud isikut teostama järelevalvet maakonnas osutatavate sotsiaalteenuste ja muu abi kvaliteedi ning riigi poolt sotsiaalhoolekandeks eraldatud sihtotstarbeliste rahaliste vahendite kasutamise üle.

Kontrollimisel selgus, et Harju maavanem ei ole Tallinna Laste Turvakeskuses sotsiaalhoolekande seaduse § 7 lõikest 2 ja §-st 38 tulenevat järelevalvet teinud. Harju maavanem selgitas vastuses õiguskantsleri teabe nõudmisele, et viimase kahe aasta jooksul ei ole ta järelevalvet turvakeskuses läbi viinud tööjõuressursi puudumise tõttu. Maavalitsuse ametnikud on aga väidetavalt osalenud Tallinna linnaosade valitsuste sotsiaalhoolekandevalaste küsimuste lahendamisel. Turvakeskuse juhataja sõnul ei ole maavanem Tallinna Laste Turvakeskuse tegevuse üle kordagi kontrolli teostanud.

Õiguskantsler leiab, et Harju maavanem on Tallinna Laste Turvakeskuse tegevuse kontrollimata jätmisega eiranud sotsiaalhoolekande seadusest tulenevat järelevalve kohustust.

Õiguskantsler teeb Harju maavanemale ettepaneku edaspidi suhtuda temale sotsiaalhoolekande seadusega pandud järelevalve ülesandesse äärmise kohusetundega ning leida vahendid Harju maakonnas kohalike omavalitsuste poolt osutatavate sotsiaalteenuste ja muu abi kvaliteedi üle järelevalve teostamiseks.